

Карпенко Ольга Михайлівна
студентка природничо-технологічного факультету ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», olya-karpenko@mail.ua

ГНУЧКІ ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Забезпечення безперервної освіти для всіх є одним з основних атрибутів інформаційного суспільства. В цей же час, в інформаційному суспільстві можливості комунікаційного середовища такі, що в системі освіти стає можливим використання якісно нових технологій оновлення знань.

Сьогодні одним з найважливіших завдань, що вирішуються у ВНЗ, є навчання майбутніх фахівців умінню адаптуватися в швидко змінюваних умовах зміни поколінь техніки і технології, умінню переглядати під час короткого періоду свої професійні знання. Темпи технологічного і науково-технічного прогресу сьогодні в освіті такі, що багато знань застарівають протягом 3-5 років, тому випереджаюча освіта вимагає, щоб нові знання поступали в систему освіти безпосередньо в процесі навчання. І тут особливо значна роль глобальних комп'ютерних мереж як каталізаторів, що забезпечують стрімке зростання «щільності» міжособових і міжгрупових комунікацій, з одного боку, а з іншого - створюючих можливість зміни напрямів потоку цих комунікацій, чим досягається вплив на соціальну структуру суспільства.

Для нашої країни, що характеризується не достатньо могутньою інформаційною інфраструктурою і значною концентрацією наукових і освітніх центрів, можливість отримання професійної освіти та підвищення кваліфікації без відриву від основної діяльності є дуже важливою. Для вирішення даної проблеми необхідна інноваційна технологія навчання, що забезпечує необхідний рівень мобільності фахівця. Такою технологією є технологія гнучкого дистанційного навчання [2].

Гнучке дистанційне навчання на основі телекомунікацій - це комплекс освітніх послуг (навчальний матеріал, технології, консультації, контроль знань, і т. п.), що надаються учням, за допомогою спеціалізованого телекомунікаційного інформаційно-освітнього середовища, в основі яких лежить методологія, направлена на індивідуальну (не залежну від місця і часу) роботу учнів, із спеціальним чином структурованим навчальним матеріалом, з різним ступенем спілкування з віддаленими експертами, викладачами і співучнями.

Комп'ютерна технологія гнучкого дистанційного навчання - це процедури (правила і рекомендації) ефективного впровадження комп'ютерних телекомунікаційних технологій для використання педагогічних підходів і методів дистанційного навчання, направлених на досягнення мети навчання.

Існує три основні моделі реалізації дистанційного навчання:

1. Розподілена класна кімната.
2. Незалежне (кореспондентське) вивчення.
3. Навчання/вивчення з використанням комп'ютерних комунікацій.

Перша модель - основні характеристики

1. Згідно даної моделі, навчання учнів, котрі знаходяться в аудиторії і поза нею, іде за рахунок використання інтерактивних телекомунікаційних технологій. Навчальна структура (університет, інститут) і викладацький склад виконують контроль за навчанням.

2. Заняття включають використання синхронних комунікацій, тому учні і викладачі мають бути в одному і тому ж місці та часі (хоча б один раз на тиждень).

3. Кількість задіяних місць може варіюватися від двох (один до одного) до п'яти або більш (один до багатьох). Технічна (мережеві комунікації, установка обладнання) складність зростає із зростанням кількості задіяних місць.

4. Навчальні організації можуть обслуговувати невелику кількість студентів у себе, тому зручно, що частина з них може одержувати послуги вдома і на робочому місці.

Друга модель - основні характеристики

1. Не існує занять в аудиторії; учні вчать незалежно, слідуючи детально розробленому підручнику за програмою.

2. Учні мають нагоду спілкуватися з викладачем і в деяких випадках з іншими учнями.

3. Представлення змісту курсу відбувається шляхом використання друкарських матеріалів, CD, відеокасет. Весь цей матеріал учні можуть переглянути на місці і зробити власний вибір.

Третя модель - основні характеристики

1. Представлення змісту курсу відбувається шляхом використання друкарських матеріалів, CD, відеокасет, Веб-сторінок. Весь цей матеріал учні можуть переглянути на місці і зробити власний вибір, як індивідуально так і обговоривши його в групах.

2. Учні збираються разом в спеціально обладнаних класах (або у себе вдома, на робочому місці) і, використовуючи інтерактивні телекомунікаційні технології, спілкуються з викладачем, обговорюють і уточнюють поняття, виконують завдання, що допомагають їм отримати знання (робота в групі, лабораторні роботи, проекти, моделювання і розв'язання інших прикладних задач) [2].

Враховуючи особливості розвитку телекомунікацій і доступ, що постійно розширюється, до світових інформаційних ресурсів, можна сформулювати такі особливості дистанційного навчання:

- поставка навчальних матеріалів в системі дистанційного навчання здійснюється шляхом використання засобів телематики;

- можливе використання світових інформаційних ресурсів для створення навчальних матеріалів;
- здійснюється спілкування і обмін досвідом між педагогами по всьому світу;
- залучаються зарубіжні педагоги і експерти до участі в розробці і проведенні дистанційних навчальних курсів;
- спостерігається активне спілкування між учнями в ході навчання і використовуються колективні форми навчання;
- здійснюється часткове звільнення викладачів від читання лекцій, тим самим з'являється час для індивідуальної роботи із студентами [1].

Таким чином, порівняно з традиційним кореспондентським навчанням, дистанційне навчання на основі комп'ютерних комунікацій дає можливість:

- розширити аудиторію учнів з мінімальними витратами (не потрібно друкарських матеріалів і аудиторій, студенти не несуть матеріальних витрат на поїздки);
- постійного контакту між педагогом і учнями;
- залучення зарубіжних викладачів і експертів;
- постійного доступу до навчальних матеріалів, що регулярно оновлюються;
- регулярного тестування знань;
- реалізації колективних форм навчання шляхом проведення дискусій, семінарів, розробки і виконання спільних проєктів.

Зауважимо, що дистанційне навчання використовується в рамках нової форми навчання, яка отримала назву дистанційна освіта.

Існує багато чинників, що відрізняють ДН від традиційного (що відбувається в аудиторії).

Виділимо деякі з них:

- викладач не має можливості бачити реакцію учнів на свої слова і дії;
- ефективність викладання багато в чому залежить від того, наскільки грамотно викладач використовує сучасні технології (як інформаційно-комунікаційні, так і педагогічні);
- викладач при дистанційному навчанні має приділяти набагато більше уваги мотивації учнів;
- викладач має активніше заохочувати студентів шукати свій власний шлях розв'язання проблеми.

Дистанційне навчання розглядається не як альтернативне до традиційного, а як таке, що доповнює останнє новими можливостями:

- забезпечує неперевершену швидкість оновлення знань, які поступають з світових інформаційних ресурсів;
- розширює аудиторію викладача, ігноруючи при цьому географічні межі;

- максимально наближене до спеціальних потреб інвалідів та інших категорій учнів із спеціальними потребами при отриманні ними освіти.

Характерні риси дистанційного навчання можна сформулювати таким чином:

гнучкість: учні (студенти, користувачі), які одержують знання, використовуючи ДН, в основному, не відвідують регулярних занять, а вчаться у вільний час і зручному місці, за зручною для них програмою;

модульність: в основному дистанційні навчальні програми розробляються модульно; кожний окремий курс створює цілісне уявлення про окрему предметну область, що дає можливість з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим потребам;

паралельність: навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю, тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності;

велика аудиторія: одночасне звернення до навчальних ресурсів великої кількості учнів, спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку (відеоконференцій) учнів між собою і з викладачем;

економічність: ефективне використання навчальних площ і технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення інформації, використання і розвиток комп'ютерного моделювання призводять до зниження витрат на підготовку фахівців;

технологічність: використання в навчальному процесі нових досягнень ІКТ, які допомагають людині стати членом світового інформаційного простору;

позитивний вплив на учня: підвищення творчого та інтелектуального потенціалу учнів за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних ІКТ, уміння самостійно ухвалювати рішення;

якість: якість ДН не поступається якістю очній формі навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів залучається кращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали [3].

Потенційними користувачами дистанційного навчання є:

- фахівці, які вже мають освіту і бажання підвищити свою кваліфікацію, придбати нові знання або отримати другу освіту;
- широкий контингент споживачів освітніх послуг, які готуються до вступу до ВНЗ;
- особи, котрі не мають нагоди отримати освітні послуги в традиційній системі освіти через обмежену пропускну спроможність цієї системи, неможливості поєднання навчання з роботою (сільські мешканці, вахтовики, і т. п.)
- особи, котрі мають медичні обмеження для отримання регулярної освіти в стаціонарних умовах (які потребують навчання вдома);

- особи, які мають бажання отримати освіту в закордонних освітніх установах;
- іноземні громадяни, які бажають отримати освіту в Україні, але не мають нагоди приїхати для навчання з різних причин;
- фахівці, які вже мають освіту і бажають придбати нові знання або отримати другу освіту;
- різні категорії фахівців, яким потрібна перепідготовка і підвищення кваліфікації;
- особи, які бажають пройти спеціальні освітні програми, що складаються з курсів, які надаються різними навчальними закладами, у тому числі навчальними закладами різних країн.

Інтерес до дистанційного навчання, що сьогодні зростає, був заснований на швидкому розвитку і розповсюдженні інформаційних і комунікаційних технологій, які розширюють діапазон доступних навчальних закладів, зменшують вартість навчання, дозволяють більш часто контактувати з учнями і викладачем під час навчального процесу, дають можливість брати участь в різних спільних проектах і т.д. При цьому використання всіх цих можливостей не залежить від місця знаходження учнів і викладачів. Розвиток і конвергенція комп'ютерних і комунікаційних технологій дозволила створити такі програмні засоби для організації процесу комунікації, які можна ефективно використовувати в процесі дистанційного навчання і тим самим стирати дистанційні межі між учасниками навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях до розвитку професійної освіти / В.Ю. Биков // Педагогічна освіта. - 2001. - №1. - С. 2.
2. Кононова М.В. Психологічний аспект комп'ютеризації освіти // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. / Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. - Київ - Вінниця: ДОВ Вінниця. - 2000. - С. 179-180.
3. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования / И.В.Роберт. - М., 1994. - 344с.